

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету Управління
залізничним транспортом

О.Г. Стрелко

20 22 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 10 «Природничі науки»

спеціальність: 101 «Екологія»

освітня програма: «Екологія транспортної інфраструктури»

2022 - 2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Основи охорони праці» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія ОПП «Екологія транспортної інфраструктури» . Київ: ДУІТ, 2022. - 14 с.

Розробник: к.і.н., доцент, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності Сорочинська О.Л.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри екології
та безпеки життєдіяльності

О.Я. Пилипчук

© Сорочинська О.Л., 2022 рік

© Сорочинська О.Л., 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПЗ, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 10 «Природничі науки» Спеціальність: 101 «Екологія» Освітньо-професійна програма: «Екологія транспортної інфраструктури»	Обов'язкова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	-
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	-
		Лекції	
		15 год.	-
		Практичні	
		15 год.	-
		Самостійна робота	
		70 год.	-
		Індивідуальні завдання	
		20 год.	-
		Вид контролю: іспит	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 3	Рівень вищої освіти: перший бакалаврський		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 66 %

для заочної форми навчання – 88 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи охорони праці» є розширення знань студентів про умови праці, техніку безпеки під час трудової діяльності на підприємстві, пожежну безпеку, електробезпеку, про правові та соціальні засади охорони праці.

2.2 У процесі вивчення курсу «Основи охорони праці» у студентів повинен сформуватися рівень знань та умінь з правових і організаційних питань з охорони праці, виробничої санітарії, техніки безпеки та пожежної безпеки тощо, необхідний для створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Зокрема, *студенти повинні знати:*

- основні поняття у галузі охорони праці, їх терміни та визначення;
- основні законодавчі акти про охорону праці, їх загальну характеристику;
- основні положення нормативно-правових актів з охорони праці;
- систему державного нагляду і громадського контролю за охороною праці в Україні, функції та повноваження органів нагляду і контролю;
- систему державного управління охороною праці та організацію охорони праці на підприємстві, функції та повноваження органів управління;
- порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві;
- методи аналізу та заходи щодо профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань;
- основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії;
- основи техніки безпеки: електробезпека, загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів, безпека при експлуатації систем під тиском, криогенної техніки, інженерних мереж тощо;
- загальні вимоги з охорони праці щодо конструкцій об'єктів підвищеної небезпеки і організації їх безпечної експлуатації;
- основи пожежної безпеки: пожежонебезпечні властивості речовин і матеріалів, безпека об'єктів, системи попередження пожеж та системи пожежного захисту;
- системи державного пожежного нагляду в Україні, організацію навчання посадових осіб та працівників з питань пожежної безпеки;
- порядок надання першої долікарської медичної допомоги потерпілим.

Студенти повинні уміти:

- проаналізувати і оцінити стан організації охорони праці на підприємстві та його відповідність вимогам законодавчих та нормативних актів з охорони праці;
- розробити й організувати систему управління охороною праці на підприємстві;
- розробити план навчання і перевірки знань з охорони праці працівників підприємства з урахуванням специфіки робіт (шкідливі, важкі, небезпечні);
- розробити заходи стосовно безпечної експлуатації систем, що працюють під тиском, вантажопіднімальних та транспортувальних пристроїв, механізмів, машин;
- організувати розслідування нещасного випадку на підприємстві;
- скласти статистичні показники травматизму та професійного захворювання на підприємстві;
- організувати проведення інструктажів з охорони праці на підприємстві;

- оцінити стан електробезпеки на підприємстві, розробити заходи щодо недопущення електротравматизму;
- визначити категорію приміщень і зон за вибуховою та пожежною безпекою;
- обґрунтувати первинні засоби пожежогасіння для конкретних виробничих умов і провести інструктаж працюючих щодо їх користування цими засобами;
- вибрати заходи обмеження надходження шкідливих речовин у повітря робочої зони;
- надати першу долікарську медичну допомогу потерпілому.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 09. Здатність працювати в команді

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

ФК11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

ФК14. Навички здійснення безпечної діяльності в галузі транспортної інфраструктури та прагнення до збереження навколишнього середовища.

ФК16. Здатність оцінювати ризики при перевезенні небезпечних вантажів.

Програмні результати навчання

ПРН-09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН-13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПРН-18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПРН-24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН-26. Розпізнавати якісні і кількісні характеристики транспортних засобів. Оцінювати елементи конструкції транспортних засобів.

ПРН-28. Впроваджувати методи організації безпечної транспортної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Законодавча та нормативна база про охорону праці

Тема 2. Державне управління охороною праці.

Тема 3. Організація охорони праці на виробництві. Навчання з питань охорони праці

Тема 4. Аналіз і профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.

Тема 5. Основи фізіології та гігієни праці.

Модуль 2

Тема 6. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека при експлуатації систем під тиском

Тема 7. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах. Електробезпека

Тема 8. Основи пожежної безпеки

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
<i>«Правові та організаційні питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії»</i>												
Тема 1. Законодавча та нормативна база про охорону праці	13,5	2			2,5	9						
Тема 2. Державне управління охороною праці	14,5	1	2		2,5	9						
Тема 3. Організація охорони праці на виробництві. Навчання з питань охорони праці	15,5	2	2		2,5	9						
Тема 4. Аналіз і профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.	15,5	2	2		2,5	9						
Тема 5. Основи фізіології та гігієни праці	15,5	2	2		2,5	9						
Разом за модулем 2	63,5	9	8		12,5	45						
Модуль 2												
<i>«Основи безпеки праці, пожежної безпеки»</i>												
Тема 6. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та	15,5	2	2		2,5	9						

процесів. Безпека при експлуатації систем під тиском.												
Тема 7. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах. Електробезпека	14,5	2	2		2,5	8						
Тема 8. Основни пожежної безпеки	15,5	2	3		2,5	8						
Разом за модулем 2	45.5	6	7		7,5	25						
Усього годин	120	15	15		20	70						

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	Денна (годин)	Заочна (годин)
1	Тема 1. Розрахунок природного освітлення виробничого приміщення	2	-
2	Тема 2. Розрахунок штучного освітлення виробничого приміщення	2	-
3	Тема 3. Оцінка впливу шкідливих речовин, що містяться в повітрі. Розрахунок необхідного повітрообміну при загально-обмінній вентиляції.	2	-
4	Тема 4. Дослідження впливу виробничого шуму на організм працівника	2	-
5	Тема 5. Дослідження виробничої вібрації технологічного обладнання	2	-
6	Тема 6. Розрахунок контурного захисного заземлення	2	-
7	Тема 7. Вивчення будови, призначення, використання і обслуговування вогнегасників	3	-
	Разом	15	-

6. Самостійна робота

№	Назва теми	Денна (годин)	Заочна (годин)
1	Тема 1. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці	9	-
2	Тема 2. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до промислових підприємств, виробничих приміщень та організації праці на робочому місці	9	-
3	Тема 3. Економічні аспекти охорони праці	9	-
4	Тема 4. Ультразвук та інфразвук	9	-
5	Тема 5. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону	9	-
6	Тема 6. Безпека під час експлуатації кріогенної техніки	9	-
7	Тема 7. Безпека експлуатації електронно-обчислювальних машин	8	-
8	Тема 8. Оцінка вибухопожежонебезпеки об'єкта	8	-
	Разом	70	-

7. Індивідуальні завдання

№	Назва теми	Денна (годин)	Заочна (годин)
1	Тема 1. Законодавча та нормативна база про охорону праці	2	-
2	Тема 2. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до промислових підприємств, виробничих приміщень та організації праці на робочому місці	2	-
3	Тема 3. Аналіз і профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань.	2	-
4	Тема 4. Ультразвук та інфразвук	2	-
5	Тема 5. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону	2	-
6	Тема 6. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека при експлуатації систем під тиском.	2	-
7	Тема 7. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах. Електробезпека	2	-
8	Тема 8. Оцінка вибухопожежонебезпеки об'єкта	2	-
9	Тема 9. Пожежна безпека на підприємстві	2	-
10	Тема 10. Основи фізіології та гігієни праці	2	-
	Разом	20	-

Студент самостійно виконує на протязі семестру індивідуальне завдання (контрольна робота), яке складається із двох окремих завдань. Пояснювальна записка індивідуального завдання складає 10-12 аркушів формату А-4, де наводяться відповідні розрахунки та схеми.

Усього на індивідуальне семестрове завдання для студентів денної і заочної форми навчання передбачено 20 годин .

Орієнтовний перелік тем для контрольної роботи

1. Стан охорони праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності в Україні та інших країнах.
2. Невиробничий травматизм в Україні, статистика, основні причини невинного травматизму, шляхи попередження.
3. Основні функції управління охороною праці: організація та координація робіт, облік показників стану умов і безпеки праці, планування та фінансування робіт, контроль за функціонуванням системи управління охороною праці, стимулювання.
4. Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці.
5. Комплексні плани підприємств щодо поліпшення стану охорони праці.
6. Пропаганда охорони праці: мета, завдання, форми, методи пропаганди знань та передового досвіду з питань охорони праці.
7. Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, як основа для розробки профілактичних заходів щодо їх запобігання та вирішення соціальних питань, пов'язаних з нещасними випадками, професійними захворюваннями та аваріями.
8. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності на виробництві. Мета і методи аналізу. Порівняльна характеристика методів аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі.

9. Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності.

10. Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища на виробництві та захисту працюючих:

11. Загальний підхід до проектування систем штучного освітлення: метод коефіцієнта використання світлового потоку джерел світла (ламп), крапковий метод, метод питомої потужності.

12. Заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій, безпечний режим роботи та відпочинку, медико-профілактичні заходи.

13. Методи та засоби захисту: екранування, захист часом, відстанню, будівельно-планувальні рішення, зонування приміщень і територій, заходи та засоби індивідуального і колективного захисту, дозиметричний контроль, використання радіопротекторів.

14. Вимоги до розташування промислового майданчика підприємства, споруд та будівель на промисловому майданчику, до виробничих, допоміжних та санітарно-гігієнічних приміщень.

15. Загальні вимоги безпеки до посудин, що працюють під тиском. Класифікація посудин, що працюють під тиском. Паспорт посудини. Вимоги до арматури, запобіжних пристроїв, контрольно-вимірювальних приладів. Запірна арматура, Запобіжні клапани. Манометри, Водовимірювальні прилади. Розміщення посудин. Реєстрація посудин. Обслуговування посудин.

16. Електротравматизм в Україні. Особливості електротравматизму.

17. Дія електричного струму на людину. Причини летальних наслідків від дії електричного струму.

18. Система електрозахисних засобів, їх класифікація за видами і рівнем захисту. Комплектування електроустановок електрозахисними засобами. Правила застосування. Випробування.

19. Статистика та динаміка пожеж і пов'язаних з пожежами травм, смертельних нещасних випадків та матеріальних збитків за останні роки в Україні, зіставлення цих даних з аналогічними даними в інших країнах. Пожежі як соціально небезпечний фактор.

20. Пожежовибухонебезпечність об'єкта як функція пожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин, що використовуються на даному об'єкті, кількості цих матеріалів і речовин, особливостей виробництва.

21. Система попередження пожеж. Призначення системи. Концептуальні засади системи попередження пожеж. Можливість пожежі при наявності трьох факторів: горючої речовини, окислювача, джерела підпалювання.

22. Суть і складові системи пожежного захисту, її призначення. Система пожежного захисту як комплекс методів, заходів та засобів, направлених на обмеження розповсюдження та локалізацію пожежі, виявлення пожежі, створення умов для ліквідації пожежі, захист людей і матеріальних цінностей.

23. Попередження розповсюдження пожежі. Планування та розташування приміщень і виробництв з урахуванням вимог пожежної безпеки. Ступень вогнестійкості будівель та споруд, межа вогнестійкості будівельних конструкцій, протипожежних споруд і їх елементів. Обмеження щодо кількості поверхів будівель та площі поверху. Протипожежні перепони в будівлях, системах вентиляції, паливних і кабельних комунікаціях. Обмеження витікання та розтікання рідин при пожежі. Розриви між будівлями та спорудами.

24. Способи і засоби гасіння пожежі. Вогнегасні речовини. Первинні засоби гасіння пожежі. Порядок оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння. Вибір типу та визначення кількості вогнегасників. Стаціонарні засоби гасіння пожежі. Протипожежне водопостачання. Устаткування пінного, газового та порошкового пожежогасіння.

25. Евакуація людей. Методика розрахунку часу на евакуацію. Розміри, кількість, розміщення, виконання та утримання шляхів евакуації людей. Протидимовий захист.

Засоби колективного та індивідуального захисту людей від небезпечних і шкідливих факторів пожежі.

8. Методи навчання

Застосовується комплекс методів навчання за особливостями навчально-пізнавальної діяльності студенті: пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний); репродуктивний (викладач дає завдання, студент у процесі виконання застосовує знання згідно зразка); проблемного виконання (викладач формулює проблему, та розв'язує, а студенти слідкують за ходом творчого пошуку); частково-пошуковий (викладач формулює проблему, поетапне її вирішення виконують студенти під керівництвом викладача).

В процесі навчання використовуються можливості мультимедійних засобів, інтернет-ресурси.

При вивченні дисципліни «Основи охорони праці» використовуються наступні форми навчання: словесні (лекції, консультації, бесіди); наочні (ілюстрації в навчально-методичній літературі, презентації, навчальні фільми); передбачено практичні заняття з елементами дослідження разом з інтенсивною самостійною роботою.

9. Методи контролю

Рівень знань регулярно контролюють поточними, модульними та підсумковими контролюями, що дозволяє студенту після відповідної додаткової роботи підвищувати свої залікові показники; роз взування індивідуальних завдань.

Контроль знань здійснюється згідно з графіком навчального процесу. Курс «Основи охорони праці» поділено на два модулі. Кожний модуль складається із двох частин: теоретичної (лекційний матеріал) та практичних (протягом семестру) робіт, а також постійної самостійної роботи студента. Кожний розділ є обов'язковим для опанування і оцінюється відповідною кількістю балів. Балами оцінюється також самостійна робота студентів.

Оцінка по модулю визначається кількістю балів, які отримав студент за теоретичну, практичну частини та самостійну роботу.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Модулі	Модуль I		Модуль II		Кількість балів у семестрі*	Підсумковий контроль (залік, екзамен)**
Кількість балів за модуль	40		40			
Змістові модулі	ЗМ 1	Тестовий модульний контроль	ЗМ 2	Тестовий модульний контроль	80	20
Кількість балів за ЗМ та модульний контроль	25	15	20	20		
Кількість балів за видами роботи	Практичні	Тестовий контроль	Модульний контроль	Практичні	Тестовий контроль	Модульний контроль

Виконання індивідуального завдання	15		10			
Активність на заняттях		10		10		
Наукова робота	Участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах, студентських олімпіадах та конкурсах – 0-15 балів					15

Критерії оцінювання екзаменаційного завдання

Завдання	Кількість балів
Питання 1	4
Питання 2	4
Питання 3	4
Питання 4	4
Питання 5	4
Разом	20

Студент при вчасному складанні двох модулів за семестр може отримати автоматично оцінку по курсу відповідно до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
65-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

«Відмінно» - A (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - BC (75-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (60-74 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне

тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) – виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Ф формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) – виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

11. Методичне забезпечення

- 1 Основи охорони праці. Навчальний посібник / О.Л. Сорочинська. – К.: ДУІТ, 2019. – 322 с.
- 2 Основи охорони праці. Конспект лекцій для студентів спеціальності 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)», 101 «Екологія» усіх форм навчання / Сорочинська О.Л. – К.: ДУІТ, 2022. – 207 с.
- 3 Основи охорони праці. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для студентів спеціальності 101 «Екологія» ОПП «Екологія транспортної інфраструктури» усіх форм навчання / Сорочинська О.Л. – К.: ДУІТ, 2022. – 69 с.
- 4 Основи охорони праці. Методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу та завдання для практичних занять, тестів для студентів спеціальності 101 «Екологія» ОПП «Екологія транспортної інфраструктури» денної форми навчання / Сорочинська О.Л. – К.: ДУІТ, 2022. – 40 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Запорожець О.І. Основи охорони праці. Підручник. К.: ЦУЛ, 2020. – 264 с.
2. Хмельовський В.С.. Охорона праці. Навчальний посібник / Хмельовський В.С., Марчишина Є.І., Білько Т.О., Мотрич М.М., Скібчик В.І. / - К.: ЦУЛ, 2021. – 594 с. с.
3. Грибан В.Г., Негодченко О.В. Охорона праці. – К.: ЦУЛ, 2021. – 280 с.
4. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-у вид. / За ред. М.П. Гндзюка. – К.: Каравела, 2011. - 384 с.
5. Основи охорони праці: підручник. / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко – Х.: Стиль-Издат, 2017 – 334 с.
6. Березуцький В.В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці: LAP Lambert Academic Publishing, 2019. – 108 с.
7. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92 з останніми змінами від 28.02.2013 р. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T020229.html
8. Кодекс Законів про працю України затверджений Законом № 322- VIII від 10.12.71 ВВР із змінами та доповненнями. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18 січня 2001р. №2240–III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2240-14#Text>
10. Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від № 337 від 17.04.2019 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 року за №270 «Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-%D0%BF#Text>

12. Кодекс Цивільного захисту України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

13. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МВС від 31.12.2014 №11417 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.03.2015 за № 252/26697. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>

Допоміжна

1. Изгородін В.А. Охорона праці на підприємств: Практичний посібник. - К.: Форт. 2019 - 480 с.

2. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. - 4-те вид., допов. і перероб. - К.: Університет «Україна», 2009. -295 с.

3. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. -К.: Знання, 2010. - 167 с. + компакт-диск.

4. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. - Суми: Університетська книга, 2009. - 540 с.

5. Ткачук К. Н., Калда Г. С., Каштанов С. Ф., Полукаров О.І. та ін. Психологія праці та її безпеки: Навчальний посібник. – Хмельницький: 2011. – 135 с.

6. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навч. посібник / В.В. Березуцький, М.І. Адаменко. Харківський політехнічний ін.-т, нац. техн. ун-т. – Харків: ФОП Панов А.М., 2016. -385 с.

7. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці. Затв. постановою КМУ від 01.08.1992 р. № 442, зі змінами 2016. – К., 1992.

8. НПАОП 0.00-7.11-12 Загальні вимоги стосовно забезпечення роботодавцями охорони праці працівників. Наказ МНС України від 25.01.2012 р. № 67. – К., 2012.

9. ДСТУ EN 2:2014 «Класифікація пожеж»

10. ДСТУ ISO 6309:2007 Протипожежний захист. Знаки безпеки. Форма та колір (ІСО 6309:1987, ІУТ), затверджені наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 30 березня 2007 року № 71 http://nmcprz.gov.ua/document/biblio_01/dstu_ISO_6309_2007.pdf

11. ДБН В.1.1.7-2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва». <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-88>

12. ДСТУ 2272-2006 «Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять».

5. Правила пожежної безпеки на залізничному транспорті, затверджені наказом МТЗ від 21.12.2009 №1322 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 22.03.2010 за №230/17525 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0230-10#Text>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

2. <https://dsp.gov.ua/> - Офіційний сайт Державна служба України з питань праці.

3. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

4. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

